

QÜESTIONS DE CLASSE

En aquests trenta anys de democràcia i autonomia que acabem de celebrar, hi ha un fet recurrent en el comportament electoral dels catalans que es coneix com a «abstenció diferencial». És a dir, el fet que, en les eleccions al Parlament de Catalunya la participació sigui menor que en les eleccions dites generals. Un tret essencial d'aquesta «abstenció diferencial» és que no és homogènia, sinó que es produeix sobretot en aquells municipis de les àrees metropolitanes de Barcelona i de Tarragona on hi ha un percentatge més gran de població castellanoparlant, provinent de la immigració peninsular.

Com sol passar, no han faltat interpretacions apressades, i amb una forta càrrega ideològica, del fenomen: per a alguns, el fet derivaria del predomini del catalanisme polític, transversal a la majoria de partits catalans, que resultaria poc atractiu per als sectors de població que s'abstenen. Aquesta interpretació, però, té l'inconvenient seriós que tendeix a confondre la conseqüència amb la causa: com deia el mestre Pierre Vilar, «la imputació al fet polític» és una temptació que els historiadors, i en general els qui analitzen els fenòmens socials, hauríem d'evitar. En aquest sentit, l'abstenció diferencial és un fenomen, per dir-ho així, pre-polític: és el resultat d'una manca d'integració en el cos polític i cultural del país, que es tradueix, efectivament, en una manca d'implicació en les eleccions autonòmiques –però també, i abans que això, en la seva societat civil.

De fet, com s'explica en els articles que publiquem en aquest número, aquest comportament electoral es dona a totes les àrees metropolitanes, siguin de Catalunya, d'Espanya (a Madrid, tot i coincidir amb les municipals, les eleccions autonòmiques tenen també una abstenció diferencial d'una magnitud comparable a la catalana), per no parlar, és clar, del cas francès, on la manca d'integració dels fills de la immigració que viuen a la banlieue és un fet prou evident i, a diferència del que passa a casa nostra, prou ben analitzat i debatut –sense que això impliqui, ben entès, que s'hagi resolt.

En el nostre particular debat públic, es tendeix massa sovint a parlar de l'abstenció en general, ignorant que l'abstenció, com tantes altres coses, va per barris. Que no tothom s'absté igual, i que hi ha profundes diferències de classe (normalment, en el llenguatge periodístic i fins i tot en l'acadèmic, «diferències de nivell econòmic i sociocultural») que són a la base d'aquest fenomen. Com hi són en la manca de “presència” dels sectors fills de la immigració en els càrrecs de l'administració, o en els escons del Parlament: un fet que no fa més que traduir la divisió en classes de la nostra societat.

Un altre fet, diferent, però no menys preocupant, és l'alta abstenció que s'ha produït en les darreres convocatòries electorals a Catalunya, particularment en les autonòmiques d'ara fa onze mesos i en les municipals de la primavera passada. Una abstenció que, com tot fenomen social, no és aconsellable reduir a una sola causa, però que tradueix, en qualsevol cas, el descontentament existent al país i la desafecció respecte a la seva classe política. Les dificultats que les esquerres catalanes estan trobant per succeir el pujolisme, i per tornar a crear,

sobre bases noves i diferents, un consens general, són en aquest sentit el repte principal que té plantejat la política catalana. Al respecte, no sembla exagerat pensar en la conveniència de trobar, i aviat, les claus d'un «New Deal» a la catalana. Seria, sens dubte, l'alternativa a una fragmentació que ens comença a pesar.